

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุข
ในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล*

THE RELATIONSHIP BETWEEN EDUCATIONAL INSTITUTION
ADMINISTRATORS' SKILLS AND TEACHER WORK HAPPINESS IN
SMALL SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE SONGKHLA-SATUN

ชุกรี ลำโป¹ และ นวรัตน์ ไวมภู²

Chugkree Lumpo¹ and Navarat Waichompu²

¹⁻²มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹⁻²Hatyai University, Thailand

Corresponding Author's Email: Chugkree.lum101@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล 2) เพื่อศึกษาระดับความสุขของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power Analysis ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 115 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา 1.00 ทุกข้อ และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .975 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก เท่ากับ .977 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความคิดรวบยอด ด้านเทคนิค ด้านการวินิจฉัย ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อสาร และด้านมโนภาพ ตามลำดับ 2) ระดับความสุขในการทำงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้าน

* Received 25 May 2025; Revised 1 June 2025; Accepted 6 June 2025

ความสำเร็จ ด้านมีความสุขรักในงาน ด้านการเป็นที่ยอมรับ ด้านความพึงพอใจ ด้านความสัมพันธ์ และด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ 3) ทักษะการบริหารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความสุขในการทำงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ($r = .718$)

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหาร, ความสุขในการทำงานของครู, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of management skills of educational institution administrators under the Secondary Educational Service Area Office Songkhla-Satun, 2) study the level of teacher happiness in small schools under the Secondary Educational Service Area Office Songkhla-Satun, and 3) examine the relationship between educational institution administrators' management skills and teacher work happiness in small schools. The sample consisted of civil servant teachers from small schools under the Secondary Educational Service Area Office Songkhla-Satun. The sample size was determined using G*Power Analysis, yielding 115 participants selected through stratified random sampling proportional to the number of teachers in each school. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire of 60 items was used. with content validity of 1.00 for all items. The reliability coefficient for the school administrators' skills questionnaire was .975, and for the teacher work happiness questionnaire was .977. Statistical analyses included mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The research findings were as follows: 1. The overall level of educational institution administrators' management skills was at a high level, ranked from highest to lowest as follows: conceptual skills, technical skills, diagnostic skills, human relations skills, communication skills, and visionary skills, respectively. 2. The overall level of teacher work happiness was at the highest level, ranked from highest to lowest as follows: achievement, happiness and love for work, recognition, satisfaction, relationships, and environmental atmosphere, respectively. 3. Educational institution administrators' management skills had a significantly positive high-level correlation with teacher work happiness at the .01 statistical significance level ($r = .718$).

Keywords: Administration Skills, Work Happiness in Teachers, Small-sized schools

บทนำ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร สังคมมีการตื่นตัวและมีส่วนร่วมในระบบการศึกษามากขึ้น ขณะที่โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษายังคงยึดติดกับรูปแบบเดิม ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในมิติของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ซึ่งต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น และอัตราส่วนครูต่อนักเรียนไม่เหมาะสม นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช. 2560) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560) ต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์กรแห่งความสุข และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของครู เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาวิจัยในระดับนานาชาติและภายในประเทศพบว่า ความสุขในการทำงานของครูมีความเชื่อมโยงกับปัจจัยหลายด้าน โดยเฉพาะทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีผลต่อบรรยากาศการทำงาน แรงจูงใจ และความผูกพันในองค์กร หากผู้บริหารสามารถสื่อสาร สนับสนุน และส่งเสริมครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ครูมีความสุขในการทำงานและส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทั้งนี้แนวคิดของ Greenberg et al. (2016), Fullan (2007) และ Leithwood et al. (2004) ต่างสนับสนุนว่าผู้บริหารที่มีทักษะดีจะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความผูกพันและความพึงพอใจในการทำงานของครูได้อย่างยั่งยืน

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก จากการสำรวจข้อมูลของข้าราชการครูจำนวน 2,687 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ที่ยื่นคำร้องขอย้าย ภายในเขตพื้นที่ประจำปีการศึกษา 2567 รอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 5 กรกฎาคม–26 กรกฎาคม 2567 ที่ ศร. 04338/4806 ลงวันที่ 12 กันยายน 2567 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล. 2567) ทำให้ทราบว่ามียื่นคำร้องขอย้ายทั้งหมด 105 คน จากจำนวนครู จำนวน 2,687 คน โดยเป็นครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ยื่นคำร้องขอย้ายจำนวน 80 คน จากจำนวนครูในโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 2,350 คน คิดเป็น 3.40% และครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ยื่นคำร้องขอย้ายจำนวน 25 คน จากจำนวนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 337 คน คิดเป็น 7.42% โดยในการยื่นคำร้องขอย้ายมีครูในโรงเรียนขนาดเล็กยื่นคำร้องขอย้ายถึง 21 คน ที่ต้องการยื่นคำร้องขอย้ายไปยังโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า

จากเหตุผลและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล” จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความสุขของครู และยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวม รวมทั้งเป็นแนวทางที่สามารถปรับใช้ในบริบทอื่น ๆ ขององค์กรการศึกษาได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
2. เพื่อศึกษาระดับความสุขของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 337 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล, 2567) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ปีการศึกษา 2567 โดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*power ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 115 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียน และสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 6 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 6 ด้าน

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำรา แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตัวแปรทุกตัวตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัยตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น.121)

3. เสนอแบบสอบถามเป็นข้อต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมด้านเนื้อหาที่ต้องการวัด

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมในประเด็นของความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 1.00 ไปทุกข้อในการนำไปใช้

5. นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล (ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน แล้วนำมาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น เท่ากับ .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น.121) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .975 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก เท่ากับ .977 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับเท่ากับ .979

6. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุง แก้ไขให้สมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตในการรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามที่เป็นรูปแบบออนไลน์โดยผ่าน Google form

4. นำแบบสอบถามที่ได้ตอบกลับมาในรูปแบบออนไลน์ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลแยกข้อมูลและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม แปลงค่าแล้วทำการบันทึกในตารางบันทึกข้อมูล

2. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 โดยหาความถี่ และหาค่าร้อยละ

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา กับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น.121)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา กับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล มีดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ	เพศชาย	37	32.17
	เพศหญิง	78	67.83
	รวม	115	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน ในสถานศึกษาปัจจุบัน	ต่ำกว่า 5 ปี	27	23.48
	ตั้งแต่ 5 – 10 ปี	40	34.78
	ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	48	41.74
	รวม	115	100.00
ตำแหน่ง	ครูผู้ช่วย	11	9.57
	ครู	39	33.91
	ครู วิทยฐานะชำนาญการ	45	39.13
	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ	20	17.39
	รวม	115	100.00
กลุ่มงานที่รับผิดชอบ	งานวิชาการ	31	26.96
	งานงบประมาณ	34	29.56

	งานบริหารงานบุคคล	11	9.57
	งานบริหารงานทั่วไป	39	33.91
	รวม	115	100.00

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 78 คน (67.83%) และเพศชาย 37 คน (32.19%) ด้านประสบการณ์ทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 48 คน (41.74%) รองลงมาคือ 5-10 ปี จำนวน 40 คน (34.78%) และต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 27 คน (23.48%) ในด้านตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นครูวิทยฐานะชำนาญการ จำนวน 45 คน (39.13%) รองลงมาคือครูทั่วไป 39 คน (33.91%) ครูชำนาญการพิเศษ 20 คน (17.39%) และครูผู้ช่วย 11 คน (9.57%) สำหรับกลุ่มงานที่รับผิดชอบ ส่วนใหญ่ทำงานด้านบริหารงานทั่วไป 39 คน (33.91%) รองลงมาคืองานงบประมาณ 34 คน (29.57%) งานวิชาการ 31 คน (26.96%) และงานบริหารงานบุคคล 11 คน (9.57%)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

ที่	ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.45	.66	มาก
2	ด้านเทคนิค	4.49	.61	มาก
3	ด้านการวินิจัย	4.47	.64	มาก
4	ด้านความคิดรวบยอด	4.56	.61	มากที่สุด
5	ด้านมโนภาพ	4.42	.64	มาก
6	ด้านการสื่อสาร	4.43	.68	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.47	.64	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และ ระดับมาก 5 ด้าน ค่าเฉลี่ยรวมระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, $SD = .64$) พิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.56$, $SD =$

.61) รองลงมา คือ ด้านเทคนิค ($\bar{X} = 4.49$, $SD = .61$) ด้านการวินิจฉัน ($\bar{X} = 4.47$, $SD = .64$) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.45$, $SD = .66$) ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.43$, $SD = .68$) และด้านมโนภาพ ($\bar{X} = 4.42$, $SD = .64$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

ที่	ความสุขในการทำงานของครู	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ด้านความสัมพันธ์	4.51	.60	มากที่สุด
2	ด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อม	4.50	.60	มาก
3	ด้านความพึงพอใจ	4.52	.64	มากที่สุด
4	ด้านการเป็นที่ยอมรับ	4.53	.60	มากที่สุด
5	ด้านมีความสุขรักในงาน	4.59	.59	มากที่สุด
6	ด้านความสำเร็จ	4.62	.53	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.54	.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน และ ระดับมาก 1 ด้าน ค่าเฉลี่ยรวมรายด้านระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, $SD = .59$) พิจารณา ค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.62$, $SD = .53$) รองลงมา คือ ด้านมีความสุขรักในงาน ($\bar{X} = 4.59$, $SD = .59$) ด้านการเป็นที่ยอมรับ ($\bar{X} = 4.53$, $SD = .60$) ด้านความพึงพอใจ ($\bar{X} = 4.52$, $SD = .64$) ด้านความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.51$, $SD = .60$) และด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.50$, $SD = .60$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครู

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา กับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

ทักษะของผู้บริหาร สถานศึกษา (X)	ความสุขในการทำงานของครู (Y)						
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y
X ₁	.573**	.509**	.511**	.534**	.471**	.411**	.876**
X ₂	.602**	.641**	.683**	.624**	.588**	.563**	.910**
X ₃	.607**	.639**	.663**	.613**	.583**	.672**	.926**
X ₄	.544**	.572**	.593**	.618**	.574**	.534**	.927**
X ₅	.567**	.600**	.563**	.596**	.509**	.495**	.914**
X ₆	.607**	.596**	.545**	.662**	.580**	.531**	.916**
X	.573**	.704**	.699**	.652**	.634**	.669**	.718**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โดยรวมและรายด้านมีความ สัมพันธ์ทางบวกอยู่ใน ระดับสูง เท่ากับ $r = .718$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถ เรียงลำดับความสัมพันธ์ของแต่ละคู่ที่มีค่าสูงสุด 3 ลำดับ ดังนี้ 1. ลำดับความสัมพันธ์ที่มีค่าสูงสุด X4 ความคิดรวบยอด กับ Y6 ความสำเร็จ $r = .727$ แสดงว่าผู้บริหารที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เชิงนโยบาย มีผลต่อความรู้สึกสำเร็จในงานของครูอย่างมาก 2. X3 การวินิจฉัย กับ Y2 บรรยากาศสิ่งแวดล้อม $r = .683$ แสดงถึงความสามารถในการเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหาของผู้บริหาร ส่งผลต่อการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีให้กับครู 3. X3 การวินิจฉัย กับ Y6 ความสำเร็จ $r = .672$ แสดงถึงความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างความสามารถในการวินิจฉัยของผู้บริหารกับความรู้สึกประสบความสำเร็จของครู

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็น ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับ สูง ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านเทคนิค ด้านการวินิจฉัย ด้านความคิดรวบยอด ด้านมโนภาพ และด้านการสื่อสารโดยเฉพาะด้าน การวินิจฉัย และ ความคิดรวบยอด มีระดับเฉลี่ยสูงสุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถมองเห็นภาพรวมของระบบการบริหารและวางแผนพัฒนาโรงเรียนได้อย่างรอบด้านทักษะด้านมนุษย

สัมพันธ์และการสื่อสารก็อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ซึ่งมีความสำคัญในโรงเรียนขนาดเล็กที่ผู้บริหารต้องปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับครูและบุคลากรอย่างใกล้ชิด บทบาทในการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตร มีความเข้าใจ และพร้อมให้ความร่วมมือกันนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี อินผล, ลินดา นาคโปย, และสายฝน เสกขุนทด (2565, น. 56-70) ได้ศึกษาวิจัย ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิพล บุตรดี ศักดิ์ และพระครูปลัดจักรพล สิริธโร (2566, น.508-519) ได้ศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ในที่ทำงาน และความรักในงาน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนถึงความผูกพันและความสุขในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน และผู้บริหารบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบุคลากรน้อย ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด การสื่อสารที่เปิดเผย และการมีบทบาทที่หลากหลายของครู ทำให้ครูรู้สึกมีคุณค่า ได้รับการยอมรับ และเป็นส่วนสำคัญขององค์กร อีกทั้งบรรยากาศที่อบอุ่น ยืดหยุ่น และไม่ถูกกดดันจากระบบราชการมากนัก ส่งเสริมให้ครูสามารถแสดงศักยภาพและใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การรู้สึกถึง “ความสำเร็จในวิชาชีพ” ยังแสดงถึงความภาคภูมิใจจากผล การสอน การได้รับการยอมรับจากนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน รวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งล้วนส่งเสริมความสุขในการทำงานอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ บุญมาก (2560, น.67) ได้ศึกษาวิจัยความ สัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูผู้สอน ในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 1 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวม และรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของอิปตัย ทั่นแสง และมัทนา วังนอมศักดิ์ (2562, น.412-424) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทริณญา

แพทย์อุดม, ทรงยศ แก้วมงคล และกุลจิรา รักชนกร (2567, น.293) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารกับความสุขในการทำงานของครู ผลการ วิเคราะห์พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับความสุข ในการทำงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเฉพาะทักษะด้านความคิดรวบ ยอด ($r = .927$) และด้านการวินิจฉัย ($r = .926$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้บริหารมี ความสามารถในการวางแผน วิเคราะห์ และกำหนดทิศทางองค์กรอย่างชัดเจน จะช่วยให้ครู ทำงานด้วยความมั่นใจและรู้สึกมีความสุขมากขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่าทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และการสื่อสารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความสุขของครูเช่นกัน โดยครูมีความ พึงพอใจเมื่อได้รับการปฏิบัติด้วยความเข้าใจ ได้รับข้อมูลที่ชัดเจน ส่งผลให้มีความมั่นคงทาง จิตใจและลดความเครียดในสภาพแวดล้อมการทำงาน โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์จิรา พรหม เมตตา และคณะ (2562, น.167-188) ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กร แห่งความสุขในสถานศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับ องค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัย ของอัญธิกา บุญเลิศ (2562, น.441-454) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารกับ คุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของ ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ทั้งโดยภาพรวมและ รายด้านใน ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัย ของกิตติมา ใจปลื้ม. (2565, น.86). ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูงกับความสุขในการทำงานของครู โดยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ตำแหน่งครูชำนาญการ กลุ่มงาน บริหารงานทั่วไป และมีประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาปัจจุบันเกิน 10 ปี ทักษะของ

ผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านความคิดรวบยอดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านเทคนิค การวินิจฉัย มนุษย์สัมพันธ์ การสื่อสาร และมโนภาพ ตามลำดับ ความสุขในการทำงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านรักในงาน การเป็นที่ยอมรับ ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ และบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารกับความสุขในการทำงานของครู พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .718$) แสดงว่าเมื่อผู้บริหารมีทักษะสูงขึ้น ความสุขในการทำงานของครูก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1 ผู้บริหารสถานควรพัฒนาทักษะด้านการบริหารอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านความคิดรวบยอดและการวินิจฉัย ซึ่งมีความสัมพันธ์สูงกับความสุขของครู ทั้งนี้การวางแผนและกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน จะช่วยให้ครูมีเป้าหมายและความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น 1.2 ครูควรมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานด้วยการสื่อสารที่เปิดเผย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี และสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการมีทัศนคติเชิงบวกและมุ่งพัฒนาตนเอง จะช่วยเพิ่มความสุขในการทำงาน 1.3 ผู้บริหารและครูควรร่วมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ภายในโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสะท้อนผลการสอน โดยผู้บริหารควรใช้ทักษะด้านความคิดรวบยอดในการกำหนดทิศทาง และใช้ทักษะด้านการวินิจฉัยในการวิเคราะห์ความต้องการของครู ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีความสุขในการทำงานและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต 2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบโรงเรียนต่างขนาด เพื่อดูผลของบริบทต่อความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารและความสุขของครู และใช้พัฒนาแนวทางบริหารที่เหมาะสม 2.2 ควรวิจัยเชิงลึกแบบผสมผสาน เพื่อเข้าใจมิติทางอารมณ์และประสบการณ์ของครูในเรื่องความสุขในการทำงาน 2.3 ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจมีผลต่อความสุขของครู เช่น ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร หรือภาระงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาโรงเรียนอย่างรอบด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ใจปลื้ม. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จันทบุรี ตราด. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- จันทร์จิรา พรหมเมตตา, และคณะ. (2562). ทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งความสุข ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. พิษณุเวชสาร, 15 (1), 168-188.
- ธิปไตย ทั่นแสง และมัทนา วังนอมศักดิ์. (2562). คุณลักษณะผู้นำของการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 8.

- วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10 (2), 415-416.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10), กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ภัทรินญา แพทย์อุดม, ทรงยศ แก้วมงคล, และกุลจิรา รักษนคร (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม. 9 (3), 293-304.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า 1-94. ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล. (2567). การส่งข้อมูลพื้นฐานของข้าราชการครูที่ยื่นขอย้ายประจำปี พ.ศ. 2567 รอบที่ 2 ไปยังสถานศึกษาในสังกัด (ที่ ศธ 04338/4806, 12 กันยายน 2567). สงขลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567. สงขลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุภาวดี อินผล, ลินดา นาคโปย, และสายฝน เสกขุนทด. (2565). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 19 (87), 56-70.
- อัญธิกา บุญเลิศ. (2562). ทักษะการบริหารของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 4 (3), 441-454.
- อิทธิพล บุตรดีศักดิ์ และพระครูปลัดจักรพล สิริธโร (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2. วารสารวิชาการรัตนบุศย์, 5 (1), 508-519.
- Fullan, M. (2007). The New Meaning of Educational Change (4th ed.). New York: Teachers College Press.
- Greenberg, M. T., Brown, J. L., & Abenavoli, R. M. (2016). University Park, PA: Edna Bennett Pierce Prevention Research Center. The Pennsylvania State University, USA.

Leithwood, K., Seashore Louis, K., Anderson, S., & Wahlstrom, K. (2004). How Leadership influences student learning. A review of research for the learning from leadership project. New York: The Wallace Foundation.